

Stadsgesprek Armoedeplatform Delfshaven

31-01-2023

Aanwezig: Ineke Palm (Armoedeplatform Delfshaven), Dennis Lohuis (Zorgvrijstaat), Daisy Bouwmeester (Wmo Radar), Sahila el Barkany (Essajo), Nico van Splunter (Geloven in de Wijk), Carolina Castro (Veerkrachtige gemeenschap), Klaske de Jong (Geloven in de Wijk), Mirjam van Rijn (Team Toekomst)

Ineke (Armoedeplatform)

Delfshaven is één van de vijf armste wijken van Nederland. Hier groeit één op de vier kinderen op in armoede. Ineke is aanwezig mede namens wijkraad BoTu-Spangen en het Armoedeplatform. Belangrijk is vooral de toegang tot zorg, ondersteuning en de kansgelijkheid van kinderen. Er wordt in Delfshaven veel gedaan aan verzachting van armoede, zoals hulp bij formulieren en de energietoelagen. Via dat verzachten kan je helpen. Dat zorgt weer voor *vertrouwen*. En zo kunnen volgende stappen worden gezet naar meer structurele hulp zoals schuldenaanpak, baanperspectief en kansgelijkheid kinderen. Een ander voorbeeld is dat veel huizen slecht geïsoleerd zijn. Het Armoedeplatform zet zich in om sociale huurwoningen sneller te laten isoleren door de woningbouwverenigingen.

Dennis (Zorgvrijstaat) en Daisy (Wmo Radar)

Dennis vertelt dat er veel spreekuren in de wijk zijn. Van belang is die met elkaar in verband te brengen; er is een gids uitgebracht waarin een overzicht is opgenomen. Je moet de informele organisaties erkennen, waarderen en toestaan. Samenwerking van informele en formele organisaties is noodzakelijk. Het is verbazingwekkend dat we het daar altijd over moeten hebben. Beleid kan niet standaard over de hele stad worden uitgerold, je moet kijken naar wat er al gebeurt in een wijk. Maak daar gebruik van zodat de organisaties complementair zijn aan elkaar.

De spreekuren verzetten veel werk: vorig jaar zijn 1000 bewoners gesproken (alleen al Wmoradar, het zou interessant zijn het van de spreekuren op te tellen, maar dat zal zeker ook zo'n aantal zijn en wellicht meer). Ze pakken op wat bijv. ETF laat liggen. Sommige spreekuren zeggen: wij doen alles wat nodig is, dus ook bijvoorbeeld de tassen openmaken met alle ongeopende post. Er wordt iedere maand vergaderd en er worden signalen uitgewisseld. Ook hebben de spreekuren geholpen bij de campagne van de energietoelag (flyeren op de markt). De spreekuren hebben een groot netwerk van mensen. Het wijkteam sluit daarbij aan, vanuit gelijkwaardigheid. Zelfs vanuit andere wijken worden mensen doorverwezen naar Delfshaven. Ook de VraagWijzer stuurt mensen door.

Van belang is dat een spreekuur op buggy- en rollatorafstand is. Ook meerstemmigheid is van belang: hulp in verschillende talen. Voor veel bewoners is de groen-witte sticker van de gemeente verdacht. Dennis en Daisy zijn uit én van de wijk. Zij weten van elkaar wat ze doen en wat er nodig is. Een mooi voorbeeld zijn de promoteteams van de gemeente: die mensen weten helemaal niet waar de bewoners zijn die ze willen bereiken. Daarom is het zo belangrijk dat mensen uit de wijk in worden gezet. Dennis (en Daisy?) pleiten ervoor dat je bij de wijk moet laten wat de wijk zelf kan en je dat als gemeente moet ondersteunen. Ieder initiatief heeft een eigen identiteit en dat moet ook zo blijven. Er moet een netwerkregisseur zijn met een aanjaagfunctie, die uit het gebied zelf komt en het vertrouwen van bewoners geniet.

Van belang is:

- Vanuit de leefwereld van Rotterdammers te redeneren
- Nabijheid
- Heel laagdrempelig

Anders dan de reguliere aanpak is ook de tijd: medewerkers nemen veel meer de tijd en aandacht en dat werpt zijn vruchten af.

Daisy is budgetcoach voor jongeren. Er is een informatieplein speciaal voor jongeren. Er zijn korte spreekuren, waar 50 mensen per spreekuur geholpen worden. Daisy merkt dat het steeds drukker wordt. Problemen die aan de orde komen zijn: een ID aanvragen, een brief niet begrijpen. Wie belt naar officiële instanties staat al snel een half uur in de wacht.

Het informatieplein houdt zich niet bezig met IND-zaken of de belastingdienst.

Wat lastig is, is dat er geen korte lijntjes met instanties zijn. De informatiestroom vanuit de gemeente komt niet of te laat op gang. Zo was een wijziging in de Bijzondere Bijstand m.b.t. energie niet bekend. Daisy en Dennis vinden het heel belangrijk dat zij worden opgenomen in de informatiestroom. Het gaat om verbindingen, netwerkoverleggen, korte lijntjes. Jammer is dat de sociale kaart weg is.

Tegenwoordig gaat alles digitaal. Maar als dat niet lukt, wordt een heleboel heel moeilijk. Vooral ouderen vinden de digitalisering lastig en weten niet hoe ze dat moeten doen. Er zijn veel mensen die het niet kunnen. Ook willen veel mensen geen DigiD, omdat ze geen vertrouwen in de overheid hebben. Het gevolg is dat mensen geen kinderbijslag ontvangen, geen kindgebonden budget. Het moet daarom veel simpeler worden gemaakt. Jongeren zijn ook lastiger te bereiken: ze komen niet zo snel. Daarom moet het ook makkelijker en simpeler worden gemaakt.

Daisy pleit voor beter informeren, eventueel op school, als iemand 17 is in wat er verandert als je 18 wordt. Veel ouders weten dat niet en het pakketje dat ze dan krijgen is onduidelijk. Jongeren denken lang: ik los het zelf wel op. En als ze dan komen, willen ze dat het zo snel mogelijk wordt opgelost. Als jongeren komen, hebben ze vaak hele hoge schulden. Wat ook gebeurt, is dat jongeren beginnen met een opleiding, stoppen, maar de lening niet stoppen. Dat zorgt voor enorme schulden. Ook ziet Daisy veel boetes, van het CJB, telefoonabonnementen die zijn afgesloten maar niet betaald kunnen worden en ziektekosten die niet betaald kunnen worden.

Makkelijker zou zijn om een QR code te maken met informatie. Niet allemaal formulieren. En op sociale media: TikTok en snapchat bijvoorbeeld.

Dennis vertelt dat samen met gemeente en SIFR prestatiefinanciering op schulden is ontwikkeld om het bereik te vergroten, waarmee sinds januari 5 partijen in de stad aan het proefdraaien zijn. Vanaf het eerste moment dat iemand in de schulden komt, duurt het gemiddeld vijf jaar voor hij of zij in beeld is bij KBR. In de tussentijd lopen schulden op. Het idee is om mensen eerder te helpen door aan vertrouwen te werken. Daarom is Oppepper opgericht om vanuit vertrouwen te werken. Dat helpt om mensen eerder uit hun schulden te krijgen. Het gaat om mensen die niet zo snel gezien worden. Twee redenen waarom dit wel werkt:

- 1) Er wordt gewerkt met partijen uit de wijken. Dit zorgt voor vertrouwen. Eerder konden zij niks doen.
- 2) Het is een schuldhelp route aanvullend op (en voorafgaand aan) de KBR (dus er is geen concurrentie). Daarnaast zijn er andere hulproutes: Fonds de Loodsen (een saneringskrediet van Verre Bergen), Social Debt, etc.

De prestatie zit erin dat er pas uitbetaald wordt bij resultaat, wat is onderverdeeld in drie of vier fases (afhankelijk van de complexiteit van de situatie). Het gaat specifiek om mensen die niet passen binnen de formele schuldhulp, of die dat niet willen (zoals mensen die door de toeslagenaffaire niet naar de gemeente durven).

Je moet de mensen vastpakken tot alles weer in orde is. Oppepper heeft geen last van de limiet van 20 minuten voor een gesprek per persoon per week (zoals de gemeente). En dat is precies wat nodig is: ruimte, tijd en vastpakken en vasthouden. Nazorg is hier dus een belangrijk onderdeel in.

Oproep van Dennis is: gemeente doe het niet alleen. De sleutel zit in 'we'. Ondersteun partijen die hulp bieden op een manier die werkt. Menselijke maat betekent iemand in de ogen kijken. Er zijn. Iemand moet zelf regisseur kunnen zijn van zijn traject. Dat hoef je alleen maar te begeleiden. Mensen zijn niet alleen slachtoffer. Kijk naar de hele mens. En zie ze als (mede)bewoner, in plaats van als klanten. Dan geven ze ook weer iets terug.

Sahila en Nico

Sahila vertelt dat het goed gaat met Essajo maar dat is niet goed: omdat steeds meer kansarme gezinnen gebruik maken van de stichting. Betekent dus dat de armoede in de wijken erger wordt. Mensen kunnen hun boodschappen niet meer betalen. Sahila helpt waar ze kan. In een nabijgelegen gymzaal is een hele huisraad opgeslagen. Uit het hele land komen mensen naar Essajo. Zelf heeft Essajo geen vervoer. Dat is erg lastig. Een bus zou erg helpen. Maar tegelijkertijd zitten daar veel kosten aan verbonden (parkeervergunning, benzine, verzekering) en alles hangt af van subsidies.

Sahila ziet heel veel vluchtelingen: uit Oekraïne en uit Syrië. Zij hebben weliswaar een huis gekregen, maar dat is dan van binnen helemaal kaal.

Sahila vindt het belangrijk dat er per individu wordt gekeken wat iemand nodig heeft. Dat doet de gemeente niet. Elke wijk, elk mens, is anders. Klap dat wetboek dicht en ga naar de mensen toe. Veel mensen hebben geen kennis van de Nederlandse taal. Wat Essajo doet, gaat de gemeente nooit kunnen. Je moet juist luisteren naar wat organisaties die deze mensen helpen nodig hebben. Hoe moeilijk is het om een belastingconsulent bij instanties zoals die van Dennis Lohuis neer te zetten waar mensen terecht kunnen? Korte lijnen zijn belangrijk. Waardering voor vrijwilligers.

Nico helpt 275 gezinnen in armoede per week aan voedsel en spullen via de weggeefwinkel Yess. Hij houdt dezelfde norm als de gemeente om hulp te krijgen, maar dat doet hij niet vooraf via een inkomenstoets, maar achteraf, na drie tot zes maanden. Dan zeggen mensen: natuurlijk, geen probleem. Deze methodiek werkt sterk mee aan de vroegsignalering. Daarnaast is de ervaring dat er heel erg weinig misbruik wordt gemaakt. Eén keer kwam een vrouw die maar vijftig euro per maand had voor boodschappen. Maar haar man reed in een Mercedes. Hebben zij dan geen hulp nodig? Juist wel: het bleek dat de man de vrouw bijna geen geld gaf. Dan is dus andere hulp nodig. Dat regelen we dan ook. In die zin bieden we een totaalconcept.

Het is niet zo dat mensen alleen in armoede leven omdat ze schulden hebben. Het inkomen is gewoon te weinig. Mensen moeten de eindjes aan elkaar knopen, maar er is gewoon te weinig touw. En als je net boven de inkomensgrens zit, is dat een groot probleem (zeker met vijf kinderen) omdat je dan op veel toeslagen geen recht hebt.

Naast de 150 huishoudens die per week geholpen worden aan boodschappen worden ook 120 huishoudens bij Yess geholpen met een Beter Eten-pas. Dat is een betaalkaart voor iedere supermarkt/winkel. Voorwaarde is dat je alleen boodschappen mag doen uit de Schijf van Vijf. Consequentie hiervan is dat mensen stigmavrij boodschappen kunnen doen. Gefraudeerd wordt er

niet of nauwelijks terwijl gebleken is dat controle handenvol geld kost. Er is geen walk of shame. Geef vertrouwen! Dat betaalt zich terug.

De voedselbanken zijn aan het uitbreiden: zo wordt er 100.000 euro geïnvesteerd in extra voedselbankwinkels in Rotterdam waardoor de overheadkosten stijgen. Tegelijkertijd kopen de voedselbanken nu al extra eten in omdat de gedoneerde reststromen vanuit de supermarkten steeds minder worden. Het aantal mensen dat een beroep doet op de voedselbank gaat omhoog en de hoeveelheid voedsel dat gedoneerd wordt omlaag. De verwachting is dat de winkels van de Voedselbank over tien jaar niet meer nodig zijn. Van belang is juist niet te investeren in de hardware (gebouwen), maar juist in die Beter Eten betaalkaarten.

Klaske en Carolina

Carolina houdt zich bezig met het creëren van banen in de wijk met de focus op vrijwilligers. Vaak hebben mensen een afstand tot de arbeidsmarkt. Tegen een kleine vergoeding kunnen mensen zo kennis en ervaring opdoen. De bewoners zijn het fundament voor de organisatie. Maar je wil niet dat mensen hun hele leven als vrijwilliger werken. Je wilt een langdurig perspectief geven.

Mensen zijn doodsbang om hun uitkering te verliezen. Daarom gaan ze wel eens zwart werken. Het is belangrijk om de voorwaarden voor een uitkering te versoepelen, zodat mensen kunnen leren hoe het is om betaald werk te doen. Geef hen die veiligheid. Hou rekening met de context van armoede. Het is belangrijk dat ze gaan *durven*.

Carolina werkt vanuit de stichting veerkrachtige gemeenschap en als projectleider in het programma veerkrachtige BoTu (open oproep projectleider werk & activering/ armoede & schulden). Het is de bedoeling vanuit de open oproep dat diverse initiatieven, projecten, programma's en/of activiteiten kunnen starten (of sterker worden) om de armoede cirkel te kunnen doorbreken.

Klaske begeleidt mensen naar betaald werk. Zij spreekt mensen die dat zelf willen en focust in de gesprekken op waar ze blij van worden. Klaske onderhoudt contact met ondernemers. Als iemand betaald aan het werk gaat, betaalt de werkgever 10% extra voor activiteiten in de buurt vanuit MVO. Dat wordt weer geïnvesteerd in de wijk.

Mensen hebben meer nodig om aan het werk te durven. Nu is het zo'n risico om de stap naar werk te maken. Mensen moeten wel de toeslagen behouden, zodat je niet, als je na drie maanden geen werk meer hebt, alles weer opnieuw aan moet vragen. Vrijwilligerswerk vinden de mensen heel erg leuk. Maar de vergoeding is mooi, maar niet genoeg.

Klaske sport met de deelnemers, dit bouwt hen fysiek en mentaal op en helpt om nieuwe stappen te maken richting werk en werk vol te houden. Van belang is dat er geen verplichting is, geen druk. Dan zit er veel motivatie in mensen zelf. Klaske kan de mensen elke week zien. Dat zorgt voor een menselijke maat. Lastig is dat het makkelijker is om bij fondsen 100.000 euro te regelen voor bijvoorbeeld schoolontbijtjes dan 25.000 euro voor het werk dat Klaske doet, zegt Nico.

Mirjam en Nico

Mirjam begon Team Toekomst nadat ze eerder twee sportverenigingen had opgezet voor kinderen uit de wijk. Ze vindt het enorm belangrijk dat de gemeente zich gaat uitspreken over dat zij maar voor 5% van de kinderen geld hebben in Delfshaven. Het aanbod van de wijkpartijen voor het ondersteunen van 25% van de kinderen die het nodig hebben, samen met geld van private partijen, vond de gemeente te ambitieus. Terwijl dat wel kan. Want de wijkpartijen en basisscholen en

gezinnen werken intensief samen met elkaar en hebben met elkaar in beeld welke gezinnen ondersteuning nodig hebben en welke gezinnen niet. Ook hebben ze in beeld welke kinderen niet kansgelijk opgroeien en welke kinderen wel. Dat is uniek en daarmee kun je, juist in tijden van uit de hand lopende zorgkosten, heel gericht alleen die kinderen en gezinnen ondersteunen die het het hardst nodig hebben en jaarlijks doen we die analyse opnieuw, zodat we precies weten waar we met elkaar staan en wat we nog te doen hebben. Basisscholen weten precies welke ouders financiële problemen hebben. Je moet dat planmatig aanpakken, het totaal aantal kinderen in beeld hebben en weten wie je helpt. We moeten stoppen met zomaar wat proberen elke keer, zonder dat we precies weten of dat gezin die steun nodig heeft. Stop met al die kleine pilotjes en stop met het allemaal op zoek gaan naar die gezinnen die het nodig hebben. In deze tijd van weinig personeel en stijgende zorgkosten is het zeer nodig dat we op deze manier planmatig werken en bijhouden waar we staan: in 2023 groeien 2500 van de 5500 basisschoolkinderen in Delfshaven niet kansgelijk op. In 2024 zijn het er 2400, 2025 2200 etc. Dan werk je met elkaar ergens naar toe. Vandaar dat we met elkaar, met Team Toekomst als coördinerende partij, zo sterk groeien. Omdat de scholen en wijkpartners zien dat dit veel effectiever is dan wat we voorheen deden. De wijkpartners krijgen allemaal volle klasjes, er wordt eindelijk goed gebruik gemaakt van regelingen en hulpstructuren en de wijkpartners hoeven niet zelf meer op zoek naar de gezinnen. De scholen weten dat al het naschoolse wordt georganiseerd en zien dat kinderen met minder problemen de school in komen en dat ze beter tot leren in staat zijn.

We ondersteunen nu 200 gezinnen via een tweejarige aanpak. Dat doen we met moeders uit de wijk zelf, die ervaringsdeskundige zijn, en via ons weer aan het werk zijn in de CAO Sociaal werk. Deze 13 moeders zijn een voorbeeldfunctie voor andere moeders. Die willen nu ook weer werken. Met hen starten we een opleidingstraject voor beroepen bij onze partners: onderwijs, zorg, wijkpartners. Daarnaast ondersteunen we jaarlijks 700 gezinnen met kortdurende vragen en we zorgen dat die kinderen allemaal lid kunnen zijn van een club in de wijk. Dat doen we ook met moeders uit de wijk en alle wijkpartners.

We werken nu op 11 basisscholen en de rest van de basisscholen met armoedeproblematiek staat in de rij. Hoe meer scholen meewerken en hoe meer gezinnen we kunnen ondersteunen, hoe efficiënter en effectiever we regelingen en zorg kunnen verdelen over de gezinnen en we gaan op een gegeven moment effecten op wijkniveau zien. Dat kan pas als we veel gezinnen en kinderen ondersteunen.

De basisscholen stuurden samen met wijkpartners en Team Toekomst begin 2021 een brief naar het college. Die brief is toegevoegd. Er moeten plannen worden gemaakt die langduriger zijn dan 3 à 4 jaar. Dat is te fragmentarisch, te kort, niet doelgericht. Wat moet gebeuren is een planmatige aanpak met de menselijke maat. Daarom moet je allereerst investeren in de infrastructuur. En het moet van de wijk zijn. Zie bijvoorbeeld hoe SKVR dat doet. Ze starten niet langer zelf pilots in Delfshaven, maar ontwerpen die met de wijkpartners in Delfshaven en faciliteren die wijkpartners, zodat ze daarmee werken aan een sociale infrastructuur die duurzaam is, van de wijk is, en daarmee nauwelijks belemmeringen voor deelname kent. Ook Sportsupport is op die manier partner. Zij zien de meerwaarde van de sociale infrastructuur en zijn bereid hun eigen rol minder dominant te laten zijn en versterkend te laten zijn. Zo zou het moeten werken en SKVR en Sportsupport laten zien dat dat kan.

Nico organiseert ontbijtjes op school sinds februari vorig jaar. Nu doen er 16 scholen mee. Dat zijn 4500/4600 ontbijtjes per week. Het Erasmus MC doet op dit moment onderzoek naar wat de oorzaken zijn waarom kinderen thuis geen ontbijt krijgen. Kinderen die ontbijten hebben veel meer rust, betere concentratie. Zijn socialer en hebben (zeker op de lange termijn) minder

gezondheidsklachten.

Inmiddels doen er ook VO scholen mee. De kosten zijn momenteel ongeveer 6000 euro per week. Er zijn 50 tot 60 'smeermoeders' die het ontbijt op school mogelijk maken, het idee is een aantal van hen door te geleiden naar werk.

Het onderzoek van Erasmus MC meet niet alleen de effecten van de ontbijten, maar ook de effecten van de interventie van Team Toekomst. Zo kan inzicht worden verkregen in de effecten van individuele interventies, maar ook in gecombineerde interventies. Ook dat is een ontwikkeling die door basisscholen en de wijk is neergezet. Omdat Team Toekomst zo'n sterke database heeft, kan de wijk dergelijke onderzoeken faciliteren. In heel Nederland wordt meegekeken naar hoe we dit als wijk zeer professioneel neerzetten, met menselijke maat, data-driven, impact-driven en van de wijk. We worden al door veel andere steden benaderd.

Armoede moet een collectief probleem zijn. Als armoede het probleem is van mensen in armoede, gaat er nooit wat veranderen.

Wat Delfshaven onderscheidt van andere wijken is dat de problemen er groot zijn, dat er een sterk sociaal weefsel is, met een aantal trekkers en veel samenwerking. Leven en werk zijn voor veel (vrijwillige) hulpverleners verweven. Dat zorgt voor een sterke motivatie. Wijkbewoners hebben vertrouwen nodig. Het idee van Wijk aan Zet is geen werkelijkheid geworden, in tegendeel.